Олена Чечель
(Умань)

УДК: 81.161.2: 81'42

МОВНІ ФОРМУЛИ З ІМЕННИМ КОМПОНЕНТОМ У НАУКОВОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ТЕКСТІ

У статті розглядаються мовні формули з іменним компонентом у науковому гуманітарному тексті та визначаються їх структурно-семантичні характеристики.

Ключові слова: *іменний компонент, мовна формула, науковий гуманітарний текст, синтаксична одиниця, текст.*

Однією з важливих форм комунікації на сучасному етапі розвитку суспільства є науковий гуманітарний текст – різновид тексту, який має певну структуру, відзначається своєрідними особливостями на всіх рівнях мови, а також притаманним лише йому поняттєвим термінологічним апаратом. Від інших текстових різновидів такий текст відрізняється активним вживанням специфічних мовних одиниць, зокрема мовних формул з іменним компонентом, які виступають одним із показників фахової специфіки тексту. Цей лінгвістичний феномен є результатом розвитку елементів аналітизму та тенденцією до номіналізації наукових текстів [18, с. 31-32].

У науковій літературі мовні формули з іменним компонентом перебували в центрі уваги таких мовознавців, як М. Ф. Алефіренко [1], С. П. Бевзенко [2], І. Р. Вихованець [3, 4], Н. В. Гуйванюк [16], А. П. Загнітко [6], М. Ф. Кобилянська [16], І. І. Слинько [16], І. І. Чернишова [21], К. Ф. Шульжук [22] та ін. Однак, незважаючи на наявність багатьох досліджень, у яких розглядаються такі стійкі мовні одиниці, залишається ще чимало дискусійних і недостатньо висвітлених питань, які потребують детальнішого розгляду. Це стосується, наприклад, питання статусу мовних формул з іменним компонентом у текстових різновидах та способах і засобах вираження на лексичному, фразеологічному, граматичному або синтаксичному рівнях мови.

У дослідженні подано аналіз наявних підходів до встановлення статусу мовних формул з іменним компонентом у науковому гуманітарному тексті з врахуванням їхніх функціональних характеристик і узагальнено отримані результати.

Об'єкт дослідження – науковий гуманітарний текст філологічного спрямування. **Предмет** – структурно-семантичні характеристики близько 400 мовних формул з іменним компонентом у філологічному тексті.

Як відомо, гуманітарні потреби суспільства обслуговують текстові масиви, які об'єднує поняття "гуманітарний текст". Це поняття органічно поєднується з поняттям "науковий текст", за допомогою якого подається максимально повна інформація про явища, події, поняття, що вимагає використання спеціальної термінології, зокрема відповідних мовних формул, пов'язаних із галузевими поняттями. Проаналізувавши вищезазначені поняття, ми приходимо до висновку, що "гуманітарний науковий текст" – це писемний чи усний масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних смисловими і формово-граматичними зв'язками, спільною темою і сюжетною заданістю, який містить інформацію про явища, події, поняття, вимагаючи використання спеціальної термінології, пов'язаних із галузевими поняттями й обслуговує гуманітарні потреби суспільства.

Зауважимо, що у спеціальній термінології, якою оперують дослідники гуманітарного наукового тексту, мовні формули є одним із найважливіших компонентів, який характеризує текстовий масив. У науковій літературі це поняття вперше використала І. І. Чернишова [21, с. 34]. Найближчим відповідником до терміна "мовна формула", на нашу думку, можна вважати термін "стійке сполучення слів", який обгрунтовується у колективній монографії І. І. Слинька, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянської та праці К. Ф. Шульжука як поєднання слів, що виступає у мові як єдиний, неподільний і цілісний за значенням вислів [16; 22].

Відомо, що при загальному інформаційному характері наукового тексту значна кількість іменників утворює словосполучення термінологічного типу, що пояснюється "інформативною недостатністю" іменника [7, с. 154]. У таких сполученнях слів складні поняття об'єктивуються, тому їх суттєві ознаки не можуть бути виражені одним словом. Дослідники кваліфікують їх як мовні формули з іменним компонентом. Оскільки вони є стійкими сполученнями слів із узагальнено-предметною семантикою, основною функцією яких є називання понять, явищ, дій, а оскільки вираження предметності притаманне іменнику [18, с.32], то саме іменник вважається носієм основної родової семантики слова. Наприклад: *Суспільство через державу чи інші інституції намагається вплинути на* ***хід*** *мовного* ***розвитку****, здійснюючи певну мовну політику* [5, с. 306]; *У сучасному словнику виокремлюється ціла* ***низка*** *лексичних, лексико-фразеологічних засобів, які мають у своїй семантиці, в додаткових відтінках колорит фольклорних* ***засобів*** [1, с. 122]. Виняток становить невелика кількість одиниць, у яких стрижневим компонентом виступає субстантивований прикметник або дієприкметник: *виведений на основі, виділений на підставі, витриманий у стилі* тощо. Пор.: *Загальнонародна мова оголошувалася науковою фікцією, умоглядним узагальненням,* ***виведеним*** *ученими* ***на основі*** *певної кількості індивідуальних мов* [5, с. 256]; *Окремі семантичні різновиди синтаксичних структур із головним членом предикативним прислівником можуть бути* ***виділені на підставі*** *можливих трансформаційних перетворень, в основу яких покладено дериваційну співвіднесеність прислівника з дієсловом, прикметником, іменником* [4, с. 168]; *Чимало поетичних творів побудовано як монолог матері-України, пор. образок Тодося Осьмачки «Україна»,* ***витриманий у стилі*** *народної думи* [1, с. 41].

Мовні формули з іменним компонентом є неподільним у структурно-семантичному плані цілим, що зумовлюється відповідністю мовного знака певному поняттю, явищу, дії, а також єдиною синтаксичною функцією усієї сполуки. Активована лінгвістична одиниця, як і стрижневий іменник, виконує в мові номінативну функцію, виявляючи тенденцію до термінування. Позначення певного поняття, явища чи дії сполученням уже відомих, існуючих у мовній системі лексем, вважається лінгвістами ефективнішим і доцільнішим, що відображає загальні вимоги до термінів, враховуючи високу точність і експліцитність смислової структури. [7, 143-150] Такі мовні формули дають змогу оперувати конкретною думкою, адже їхня багатозначність обмежується сполученням кількох лексем.

Як показують наші спостереження, не всі вищевказані мовні одиниці мають однаковий ступінь термінологізації. Більшість мовних формул з іменним компонентом не належить до термінів, оскільки не завжди враховують усі ознаки певного поняття, хоч і мають цілісне номінативне значення. Вони не зазнають кодифікації і використовуються для називання стандартних понять, ситуацій і дій, часто повторюваних у науковій сфері: *порівняльне висвітлення, переносне значення, пряме значення, мовленнєвий потік* тощо. Наприклад: *З'явилися перші спроби* ***порівняльного висвітлення*** *історії структури східнослов'янських мов, серед яких виділяються фундаментальні праці Ф П. Філіна* [2, с. 6]; *Взагалі, кожна метафора з походження – словосполучення, в якому одне із слів виступає в* ***переносному значенні****, а друге - у прямому* [3, с. 93]; *Прислівники з узагальненим, абстрактним значенням місця там, тут виконують, як відомо, функцію підсилювальних часток, втрачаючи своє* ***пряме, повне значення*** [4, с. 164]; *Під час засвоєння змістового матеріалу цих модулів (що важливі на початковому етапі вивчення будь-якої мови), у студентів іноземців відбувається формування артикуляційно-звукових образів звуків української мови, найтиповіших їх змін у* ***мовленнєвому потоці****, а також засвоєння найсуттєвіших типів словесного наголосу, інтонаційних моделей та словотворчих типів* [6, с. 4].

Із семантичного погляду, стійкі сполучення слів з іменним компонентом мають кваліфікативне значення. Вони репрезентують реальну дійсність у тій формі, в якій ця дійсність відображається певною системою знань. З точки зору мови такі словосполучення зберігають "ознаки відношень означення і означуваного, відношення роду і виду" [13, с. 51-

52]. У таких одиницях граматично незалежний компонент словосполучення позначає родове поняття, а в ролі семантичного еквівалента означення виступає залежний член, який обмежує обсяг позначуваного поняття, конкретизує його семантику і тим самим протиставляє родове визначення, зосереджене у граматично головному слові, і видове поняття, яке формується сполученням лексем. Пор.: *приклад – яскравий приклад, питання – найважче питання, можливості – ширші можливості* і под. Наприклад: ***Яскравим прикладом*** *подібної зміни в фонетичній системі є пересув приголосних у давньогерманських мовах* [5, с. 345]; *Одним із* ***найважчих питань*** *у теорії мовних контактів є розмежування інтерференцій та інтеграцій* [1, с. 358]; *Так, російській мові, з її* ***ширшими можливостями*** *утворення форм дієприкметників, словосполучення типу «активний дієприкметник – процесуальна назва» більш властиві: ускоряющийся бег, расширяющаяся торговля, развивающиеся отношения і т. ін.* [4, 172-173].

На нашу думку, стійкі сполучення слів з іменним компонентом є поширеними одиницями у науковому гуманітарному тексті, які мають однаковий стрижневий компонент і схожу семантичну наповнюваність, проте відрізняються за змістом під впливом семантичного уточнення залежним членом сполучення. Пор.: *меншою мірою – найбільша міра – більшою мірою – повна міра – різна міра* і под. Наприклад: *А зв'язки звукової системи мови з історією суспільства, в якому вона функціонує, з'ясовані* ***меншою мірою*** *і в усякому разі вони не такі тісні* [5, с. 341]; *Однак за сучасних умов активні процеси слововживання, вибору форми, наголошування тощо* ***найбільшою мірою*** *визначаються мовною практикою ЗМІ* [1, с. 262]; *В інших структурах, які негативно реагують на таке перетворення,* ***більшою мірою*** *відбулася десимантизація дієслова бути, виявляючи вищий ступінь єдності з прийменниковим іменником* [4, с. 72]; *Ступінь входження прийменника навздогін (наздогін), що походить від омонімічного прислівника, в прийменникову систему сучасної української літературної мови* ***повною мірою*** *ще не визначився* [4, с. 105] – *Інші прийменники, з якими сполучається давальний,* ***різною мірою*** *не втратили семантичних зв'язків із прислівниками-омонімами* [4, с. 108].

На думку А. Кожина, від вільних словосполучень аналогічної структури мовні формули з іменним компонентом відрізняє й така характерна особливість, як семантичний зсув у бік граматично залежного члена, який виступає в ролі термінотворчого компонента, оскільки класифікує позначуване явище, відмежовуючи його від інших шляхом називання розрізнювальних рис цього явища серед предметів того ж роду [9, с. 89]. Пор.: *виразне значення – допоміжне значення – вужче значення – ширше значення.* Наприклад: *В наведених реченнях відмінково-прийменникова форма має* ***виразне*** *обставинне* ***значення****, співвідносне із значенням відповідних прислівників* [4, с. 163]; *Проте значно ширші межі присвійності встановлюються на підставі можливих перетворень бездієслівних речень у конструкції з дієсловом мати у його найбільш загальному,* ***допоміжному значенні*** [4, с. 150]; *Основним типовим значенням таких синтаксичних конструкцій є значення тотожності, введення понять* ***вужчого значення*** *в поняття* ***ширшого значення*** [4, с. 142].

За нашими спостереженнями, у науковому гуманітарному тексті найпродуктивнішими є текстові одиниці, які мають яскраво виражені систематизувальні властивості. Це такі мовні формули з іменним компонентом, як: *яскравий приклад, повна картина, змістове навантаження, вирішальна роль, точка зору* та под. Наприклад: *Категоріальною ознакою внутрішньо-синтаксичної будови наказово-спонукальних речень виступає дієслівний присудок у формі наказового способу або ж його відповідник у випадку функціональної транспозиції форм,* ***яскраві приклади*** *якої становлять, зокрема, особові форми дієслова дійсного способу, інфінітива, а також іменні форми у так званих бездієслівних реченнях* [4, с. 20]; *Навпаки, важливо встановити, як специфіка диференційних синтаксичних ознак синтаксичних зв'язків відображається на їх зовнішніх особливостях, оскільки вивчення синтаксичних зв'язків, що враховує їх змістові і формальні ознаки, дає* ***повну картину*** *досліджуваного явища* [4, с. 37]; *Треба наголосити, що при вивченні зазначеного курсу (а при кредитно-модульній організації навчання особливо)* ***вирішальну роль*** *відіграє принцип*

системності [6, с. 4]; *Порівняно з невідокремленими вони мають додаткове* ***змістове навантаження*** *і виражають додаткову предикативність* [7, с. 166]; *Отже, з цієї* ***точки зору,*** *синтаксема – це абстрактний синтаксичний елемент функціонального характеру* [4, с. 162].

Досить характерним явищем у аналізованих текстах, на нашу думку, є використання мовних формул з іменним компонентом, у яких функцію граматично стрижневого слова виконує віддієслівний іменник: *забезпечення доступу, примноження знань, розв'язування питання, хід думки* та под. Наприклад: *Початок XXI століття переконливо засвідчив, що вектор розвитку вищої освіти в Україні спрямований на інтеграцію в європейський освітній простір, на створення умов для* ***забезпечення доступу*** *громадян до якісної освіти, конкурентоспроможності випускників та престижу вищих навчальних закладів у Європейському освітньому просторі* [6, с. 3]; *Нарешті,* ***примноження знань*** *про пізнані об'єкти дає нові можливості для їх практичного застосування, а отже, й для розширення кола нових спостережень* [3, с. 3]; *І церковнослов'янська мова зачину, і його форма – данина традиції* [2, с. 98]; *При* ***розв'язанні*** *цього* ***питання*** *слід зважати на дослідження психологів, які дозволяють твердити, що навіть у сучасної людини існують різні типи мислення* [5, с. 226]; *Простежимо за* ***ходом*** *його* ***думки*** [5, с. 198].

Активне функціонування конструкцій із граматично головним віддієслівним іменником зумовлюється можливостями синтаксичної сполучуваності. У аналізованих текстах віддієслівний іменник виконує функції різних членів речення. Зокрема, за допомогою віддієслівного іменника формуються речення з активним чи пасивним суб'єктами, що урізноманітнює синтаксичні можливості мови. Пор.: *привернення уваги – привертати увагу* та под. Наприклад: ***Привернення уваги*** *і звуконаслідування – інтер'єкти* [2, с. 138] і *Основна ідея цієї теорії, сформульованої чеським мовознавцем В. Матезіусом,* ***привертала увагу*** *вчених і раніше* [5, с. 182] та под.

Існує думка, що вживання конструкцій із граматично стрижневими віддієслівними іменниками не завжди є виправданим. Адже збереження дієслівної семантики та здатність поєднуватись із залежними словами способом керування призводить до нагромадження однакових відмінків, що викликає стилістичну важкість думки [23, с. 107]. Із цим твердженням можна було б погодитися, оскільки дійсно велика кількість додатків і неузгоджених означень, виражених іменником у родовому відмінку, може викликати неточність сприйняття інформації. Однак, ми вважаємо переконливішим твердження А.Ф. Марахової, яка наголошує, що санкціоновані суспільною мовною практикою ланцюжки імен, поєднані гнучким комбінуванням сурядного та підрядного зв'язку з правильним порядком елементів, стають в науковому гуманітарному тексті засобами інформативно завершеного, деталізованого вираження понять [10, с. 125]. Пор.: *Використання тлумачень-перифразів для* ***розкриття значення*** *слова пов'язане з цією загальною тенденцією* [1, с. 71], *Ось приклади типового для українського експресивного синтаксису* ***нанизування таких конструкцій*** [4, с.206] і под.

Отже, аналіз структурно-семантичних характеристик мовних формул у науковому гуманітарному тексті дозволяє стверджувати активність функціонування стійких сполучень слів з іменним компонентом, що перебувають на межі входження у термінологічну систему наукового стилю. Структурні і семантичні характеристики таких мовних формул у науковому гуманітарному тексті обов'язково враховують родо-видові відношення у межах складників текстової одиниці і відіграють важливе значення для формування загальної структури тексту, вказуючи на комунікативну специфіку досліджених текстових одиниць.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології / М.Ф. Алефіренко. – Харків : Вища школа, 1987. – 125 с.
2. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко. – К : Вища шк., 2005. – 270 с.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.

4. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. – К. : Наук. думка, 1988. – 225 с.
5. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: Теорія і практикум. Науково-навчальний посібник / А.П. Загнітко. – Вид. 2-ге, доп. і перероб. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. – 317 с.
6. Ивакина Н. Н. Юридические клише и штампы / Н.Н. Ивакина // Функционирование языка в различных типах текста. – Перьм. – 1989. – С. 148-158.
7. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К. : Либідь, 1995. – 312 с.
8. Кожин А. Н. О характере отношений в терминированных устойчивых выражениях / А.Н. Кожин // Учёные записи МОПИ. – 1966. – Т. 160, вып. 11. – С. 71-115.
9. Марахова А. Ф. Мова сучасних ділових документів / А.Ф. Марахова. – К. : Наук. думка, 1981. – 140 с.
10. Мацько Л. І. Стиль як основнепоняттястилістики / Л.І. Мацько // Укр. мовозн. – 1990. – Вип.17.
11. Непийвода Ф. А. Стилі мови і їх ознаки / Ф.А. Непийвода // УМЛШ. – 1979. – №8.
12. Ожегов С. И. О структуре фразеологии / С.И. Ожегов // Лексикографический сборник. – 1957. – №2. – С. 31-57.
13. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови: підручник для фак.-тів журналістики ун-тів / О.Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1993.
14. Русанівський В. М. Структура лексичної і граматичної семантики / В.М. Русанівськи / відп. ред. О. С. Мельничук. – К. : Наук. Думка, 1988 – 240 с.
15. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови : проблемні питання / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища шк., 1994. – 670 с.
16. Словник української мови в XI-ти томах. – К.: Наук. думка, 1970-1980.
17. Сухорольська С. М. Роль діахронного аналізу у визначенні статусу стійких дієслівно-субстантивних сполучень / С.М. Сухорольська // Іноземна філологія. – 1989. – Вип. 94. – С. 31-39.
18. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / за заг. ред. акад. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – 583 с.
19. Сучасна українська літературна мова. Стилістика / за заг. ред. акад. І. К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1973. – 588 с.
20. Чернышева И. И. Актуальные проблемы фразеологии / И.И. Чернышева // Вопросы языкознания. – 1977. – № 5. – С. 34-42.
21. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія ", 2004. – 408 с.
22. Ячинская Д. А. Об употреблении именных и соотносительных с ними глагольных конструкций / Д.А. Ячинская // Учёные записи МОПИ Русский язык. – 1969. – Т. 228, вып. 15. – С. 102-107.

ДЖЕРЕЛА

1. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд : монографія / С.Я. Єрмоленко. – К.: НДІУ, 2007. – 444 с.
2. Русанівський В. М. Джерела розвитку східно-слов'янських літературних мов / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Відп. ред. В. В. Німчук/ В.М. Русанівський. – К. : Наук. Думка, 1985 – 240 с.
3. Русанівський В. М. Структура лексичної і граматичної семантики / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; відп. ред. О. С. Мельничук / В.М. Русанівський. – К. : Наук. Думка, 1988 – 240 с.
4. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичнікатегорії і зв'язки) / за ред. М. А. Жовтобрюха – К. : Наукова думка, 1975. – 224 с.
5. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. - вид. друге, перероблене і доповнене / С.В. Семчинський. – К. : АТ «ОКО», 1996. – 416 с.
6. Чумак В. В. Українська мова як іноземна в системі кредитно-модульного навчання: бакалаврський рівень. Навчальний посібник для викладачів та студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів / В.В. Чумак, О.Г. Чумак. – Умань : ПП Жовтий, 2008. – 208 с.
7. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник / К.Ф. Шульжук. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 408 с.

Чечель Е. Языковые формулы с именным компонентом в научном гуманитарно тексте.

В статье рассматриваются языковые формулы с именным компонентом в научном гуманитарном тексте и определяются их структурно-семантические характеристики.

Ключевые слова: *именной компонент, научный гуманитарный текст, синтаксическая единица, текст, языковая формула.*

Chechel' O. Nominal Formula Language Component in Scientific Humanities Text.
The article deals with the nominal formula language component in the scientific humanities texts and determined their structural and semantic characteristics.
Keywords: *language formula, nominal component, syntactic unit, text, the Humanities research text.*

Лариса Шевніна
(Запоріжжя)

УДК 811.112.2'373:165.194

ЖАНРИ ТУРИСТИЧНОЇ РЕКЛАМИ: СТРУКТУРА, ЖАНРОУТВОРЮВАЛЬНІ ОЗНАКИ

У статті наводяться різні підходи до визначення структури мовленнєвих жанрів. Зроблено спробу визначити та проаналізувати жанроутворювальні ознаки жанрів туристичної реклами.
Ключові слова*: жанр, жанроутворювальні ознаки,образ майбутнього, адресат, адресант, образ минулого, образ майбутнього, стійкість.*

Актуальність теми. Вивчення лінгвістичних проблем жанру активізувалося у останні десятиліття. Жанри – це матриці, що накладаються на дійсність, крізь які сприймається світ. Вони «упорядковують» діяльність людини та забезпечують її орієнтацію у культурному просторі. Жанр відтворює інформацію про конкретні умови спілкування, від яких залежить використання мови. Поняття жанру розглядається в руслі різних наукових напрямів і концепцій.

Жанри розглядаються в різних аспектах: загальнофілологічному (М. Ю. Федосюк, Т. В. Шмельова), дискурсивному (Ф. С. Бацевич, М. Л. Макаров), стилістичному (М. Н. Кожина, В. А. Салімовський), психолінгвістичному (К. Ф. Сєдов, культурологічному (Л. Вежбицька, В. І. Карасик), риторичному (Т. В. Макарова, О. Б. Сиротініна), соціопрагматичному (В. В. Дементьєв, К. А. Долінін, К. Ф. Сєдов), комунікативно-діяльнісному (В. Є. Гольдін, О. Н. Дубровська), семантико-прагматичному (Н. В. Орлова, О. В. Бичихіна), когнітивному (А. Г. Баранов).

Однак, незважаючи на наявність великої кількості робіт, ще не вироблено єдиного погляду на внутрішню структуру мовленнєвих жанрів, залишаються відкритими питання типології мовленнєвих жанрів і принципів їхнього опису. Так само не одержало остаточної відповіді питання про структуру та жанроутворювальні ознаки мовленнєвих жанрів.

Отже, ***метою*** статті є дослідження підходів до визначення жанроутворювальних ознак жанрів та виділення диференційних ознак жанрів туристичної реклами.

В основі окремого жанру лежить певний набір жанроутворювальних ознак, що не може повторюватися і бути однаковим у різних жанрів. Існує багато підходів до опису моделі мовленнєвого жанру. Кожен дослідник пропонує свій „набір" жанроутворювальних ознак, серед яких виділяється один, який переважає.

Є. А. Земська відносить до істотних жанрових ознак характер комунікації, вид комунікації, мету, кількість учасників комунікації, вид адресата і концепцію адресата[72, с. 20−21]. І. В. Силантьєв розглядає жанр як тип висловлення у рамках певного дискурсу і виділяє дві групи ознак: комунікативні й текстуальні. Комунікативні ознаки жанру охоплюють параметри комунікативних інтенцій і визначають різно- й одноманітність висловлювань дискурсу. Як і П. Ф. Стронсон, у комунікативному аспекті жанру вчений виділяє інтенційну та конвенційну складові. Текстуальні ознаки жанру характеризують висловлення у плані структурності / композиційності його тексту [157, с. 100].

Найбільш повний список конститутивних ознак, що утворюють модель мовленнєвого жанру, був розроблений Т. В. Шмельовою. Цей список, на наш погляд, так чи інакше включає всі перераховані вище ознаки жанру. Серед них автор виділяє такі: комунікативна